

III MAŁA OLIMPIADA WIEDZY O SPOŁECZEŃSTWIE

I. PROGRAM STAŁY

1. Człowiek i społeczeństwo:

- człowiek – istota społeczna,
- rodzaje i cechy grup społecznych,
- sposoby rozwiązywania konfliktów w grupie i między grupami,
- typy przywództwa,
- rodzaje norm społecznych,
- wartości współczesnego społeczeństwa,
- współczesne społeczeństwo polskie,
- problemy społeczne i sposoby ich rozwiązywania.

2. Naród:

- obywatelstwo a narodowość,
- kształtowanie narodu,
- mniejszości narodowe i etniczne oraz grupy migrantów żyjących obecnie w Polsce,
- analiza i porównanie postaw: patriotyzm, nacjonalizm, szowinizm, kosmopolityzm.

3. Państwo:

- cechy i funkcje współczesnego państwa,
- podział państw ze względu na formę rządów, reżim polityczny, ustrój terytorialny,
- różnice w sytuacji obywatela w ustroju demokratycznym, autorytarnym i totalitarnym.

4. Rzeczpospolita Polska:

- *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2 kwietnia 1997 r.*,
- konstytucyjne zasady ustroju Rzeczypospolitej Polskiej,
- katalog konstytucyjnych wolności, praw i obowiązków człowieka i obywatela,
- zasady wyborów organów władzy państwowej i samorządowej,

- organy władzy ustawodawczej, wykonawczej i sędowniczej oraz ich kompetencje,
- samorząd terytorialny: ustrój, zadania, organy stanowiąco - kontrolne oraz wykonawcze,
- udział obywateli w życiu publicznym (stowarzyszenia, fundacje, związki zawodowe, partie polityczne); cechy, funkcje, rodzaje oraz formy działania; przykłady, jak obywatele mogą wpływać na decyzje władz państwowych i samorządowych w Polsce.

5. Polska w relacjach międzynarodowych:

- najważniejsze kierunki i cele polskiej polityki zagranicznej;
- stosunki z państwami Unii Europejskiej, sąsiadami i Stanami Zjednoczonymi,
- Polska w Unii Europejskiej:
  - uprawnienia wynikające z posiadania unijnego obywatelstwa,
  - ocena członkostwa Polski w Unii Europejskiej (wady, zalety)

6. Współpraca międzynarodowa:

- Integracja europejska: cele, zasady, państwa członkowskie, zadania najważniejszych instytucji Unii Europejskiej (Rada Europejska, Rada Unii Europejskiej, Parlament Europejski, Komisja Europejska, Europejski Trybunał Sprawiedliwości, Europejski Trybunał Obrachunkowy),
- organizacje międzynarodowe: ONZ, Rada Europy, NATO, OBWE (cele i zadania, przykłady działań)

7. Problemy współczesnego świata:

- konflikty zbrojne, terroryzm, głód, choroby i epidemie, degradacja środowiska naturalnego (przyczyny, przykłady, formy i sposoby rozwiązywania problemów)

II. PROGRAM ZMIENNY

Ustrój gospodarczy Polski

1. Zasady ustroju gospodarczego RP:

- Społeczna gospodarka rynkowa,
- Wolności i prawa ekonomiczne i socjalne,
- Ustawa budżetowa,
- Narodowy Bank Polski – pozycja ustrojowa, organy.

2. Funkcjonowanie gospodarki rynkowej:

- gospodarka rynkowa,
- formy i funkcje pieniądza,
- inflacja w gospodarce,
- rola banków w gospodarce rynkowej,
- akcje i obligacje,
- podatki w RP,
- budżet państwa,
- giełda,
- państwo, a gospodarka w realnym socjalizmie,
- gospodarka polska po 1989 r.

3. Człowiek w gospodarce rynkowej :

- rynek pracy,
- bezrobocie,
- reklama i marketing,
- korupcja i „szara strefa” w gospodarce,
- gospodarstwo domowe.

Zalecana literatura

B. Akty prawne

1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2 kwietnia 1997 r.

A. Opracowania

1. Dobrzycka E., Makara K., *Wiedza o społeczeństwie 1. Podręcznik dla gimnazjum*, Operon, wyd. pierwsze.
2. Dobrzycka E., Makara K., *Wiedza o społeczeństwie 2. Podręcznik dla gimnazjum*, Operon, wyd. pierwsze.
3. Maleska J., Smutek Z., Surmacz B., *Wiedza o społeczeństwie. Część I. Zakres rozszerzony. Podręcznik dla liceum ogólnokształcącego*, Operon, wyd. czwarte zmienione.
4. Maleska J., Smutek Z., Surmacz B., *Wiedza o społeczeństwie. Część II. Zakres rozszerzony. Podręcznik dla liceum ogólnokształcącego*, Operon, wyd. czwarte zmienione.
5. Zięba M. St., Korba J., Smutek Z. (red.), *Edukacja europejska, Międzyprzedmiotowa ścieżka edukacyjna*, Operon, Gdynia 2004.
6. Wojtaszczyk K. A., *Kompendium wiedzy o państwie współczesnym*, Warszawa 2000
7. Wojtaszczyk K.A. (red.), *Wiedza o społeczeństwie: podręcznik: liceum ogólnokształcące, liceum profilowane, technikum : kształcenie w zakresie podstawowym*, Warszawa 2005.

B. Prasa

1. "Dziennik-Gazeta Prawna" – *dziennik*.
2. "Forum" – *tygodnik*.
3. "Gazeta Wyborcza" – *dziennik*.
4. "Newsweek" – *tygodnik*.
5. "Polityka" – *tygodnik*.
6. "Przegląd" – *tygodnik*.
7. "Rzeczpospolita" – *dziennik*.
8. "Tygodnik Powszechny" – *tygodnik*.
9. "Wprost" – *tygodnik*.